

Gemeente
Aalten

Reserves en voorzieningen

Inhoudsopgave

Wet- en regelgeving en begrippen 1
Reserves 4
Voorzieningen 6
Beslispunten raad 7
Bronnen 8
Bijlage 1, Verloop Algemene Reserve 10

Wet- en regelgeving en begrippen

Inleiding
In de financiële verordening van de gemeente Aalten ex artikel 212 van de gemeentewet is in artikel 16 opgenomen dat het college minimaal één keer per vijf jaar de raad de geactualiseerde nota Reserves en voorzieningen laat vaststellen. De vorige nota is in 2018 opgesteld.
Uiteraard worden de reserves continu bezien, ook bij de balans van de jaarrekening. Immers het is een belangrijk onderdeel van onze financiële huishouding. We mogen stellen dat, gezien de huidige omstandigheden, onze financiële positie redelijk op orde is. Maar de hoogte van de Algemene Reserve kan beter en dat geldt zeker ook voor de solvabiliteit (verhouding eigen/vreemd vermogen). Daarbij komt dat de risico's in het sociale domein blijven bestaan en zelfs toenemen.
We moeten de risico's goed in beeld hebben met voldoende bufferend vermogen. Daartoe is een nieuwe nota weerstandsvermogen en risico's samengesteld. Een deel van de algemene reserve staat daarin apart vast om eventuele tegenvallers op te vangen. Maar ook verder hebben we reserves beschikbaar, daar waar het nodig is. Dit geldt ook voor de voorzieningen, die goed onderbouwd zijn.
De mutaties voortvloeiend uit deze nota worden in een aparte begrotingswijziging verwerkt.

Theoretisch kader
De raad moet bij verordening ex artikel 212 gemeentewet de uitgangspunten voor het financieel beleid, het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie vaststellen.
Bij het onderdeel bronnen achter in deze nota is betreffende artikel opgenomen. Ook vermelden we daar wat het BBV er over zegt. Ook dat is een verplichting.

Bevoegdheid van de Raad
De raad stelt de reserves in en besluit tot mutaties. Dit vindt plaats in de begroting, jaarrekening via resultaatbestemming, via aparte voorstellen of de tussentijdse rapportages.
De raad stelt ook de voorzieningen in en besluit tot dotaties daaraan, via de vaststelling van de programma's. Voorzieningen hebben een verplichtend karakter. De uitvoering van het programma en daarmee het verloop van de voorziening, wordt toegelicht in de begroting, de jaarstukken en eventueel in de tussentijdse rapportages.

Functies reserves
De reserves vormen volgens artikel 42 van het BBV met het resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten, het eigen vermogen van de gemeente. De reserves en voorzieningen worden gerekend tot de eigen financieringsmiddelen van de gemeente en beperken de noodzaak tot financiering via rentedragend vreemd vermogen.

Aan een reserve kan een viertal functies worden toegekend:

1. Financieringsfunctie
Alle reserves hebben een financieringsfunctie. Het vermogen van de reserves kan worden gebruikt om investeringen en andere uitgaven te doen, waardoor we geen geld hoeven te lenen.

2. Bestedingsfunctie
Een reservering om te zijner tijd de realisering van bepaalde activiteiten mogelijk te maken. In dergelijke gevallen wordt het gereserveerde bedrag gebruikt voor de dekking van de lasten of de investeringsuitgaven.

3. Inkomensfunctie
De bespaarde rente over reserves kan worden teruggeleid naar de begroting om daar te fungeren als dekkingsmiddel. Als dit wordt toegepast dan kan de betreffende reserve niet meer aangewend worden. Dat is dan een geblokkeerde reserve. Wij doen dit in Aalten niet.

4. Bufferfunctie/weerstandsvermogen
Reserves maken het mogelijk noodzakelijke aanpassingsprocessen geleidelijk en dus niet schoksgewijs te laten verlopen en onverwachte tegenvallers op te vangen.

Reserves in een gemeente worden onderscheiden in een Algemene Reserve en Bestemmingsreserves.

Algemene reserve
De algemene reserve heeft een permanent karakter, de omvang hangt mede af van het benodigde apart gezette weerstandsvermogen. De algemene reserve is in principe vrij te besteden, maar er worden al wel geplande uitgaven in de toekomst verwerkt. De reserve is bedoeld als een buffer voor het opvangen van exploitatietekorten en onvoorziene risico's of voor het uitvoeren van (incidenteel) beleid. Een grote algemene reserve verhoogt de flexibele inzet van middelen.

Bestemmingsreserve
Een bestemmingsreserve is een reserve waar de raad een specifiek doel uit een programma aan heeft verbonden. Bestemmingsreserves hebben een tijdelijk karakter. Zo worden bestemmingsreserves gevormd om binnen een bepaalde tijd een bepaald doel te realiseren, het eventueel afdekken van kosten uit financiële risico's van projecten of programma's of voor de egalisatie van ongewenste schommelingen in gemeentelijke tarieven. Deze reserves kunnen wel meetellen voor het weerstandsvermogen van een gemeente.
Bestemmingsreserves zijn niet bedoeld om structurele lasten te dekken waarvoor de exploitatie onvoldoende middelen biedt. In de meerjarenraming wordt een overzicht van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen zodat het duidelijk is welke ontwikkelingen de komende jaren met betrekking tot de omvang van de reserves verwacht worden.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is substantiële tegenvallers op te vangen. Het gaat dan in het bijzonder om het omgaan met risico's, het risicomanagement en het meerjarig perspectief. De raad is er verantwoordelijk voor dat de begroting sluit. Een precies sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem oplevert. In dat geval staan de programma's, uitgaven en daarmee het beleid onder druk. Het weerstandsvermogen wordt vanaf 2024 verwerkt in een aparte risicoreserve en niet meer in de algemene reserve.

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet geraamde kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken zonder dat die ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Het bestaat uit het saldo van de volgende posten:
Algemene Reserve
Bestemmingsreserves
Onbenutte belastingcapaciteit
Stille reserves
Niet verplichte voorzieningen
Onvoorzien

Risico's
Een risico kan worden omschreven als een kans op het optreden van een gebeurtenis en de impact van die gebeurtenis. Niet alle risico's zijn relevant voor het weerstandsvermogen.
De risico's worden periodiek (minimaal viermaal per jaar) in de P&C cyclus geactualiseerd. De belangrijkste worden opnieuw beschreven, gekwantificeerd en er wordt een nieuwe risicoscores berekend (kans maal impact). In tussentijdse rapportages wordt alleen over grote wijzigingen gerapporteerd. In de paragraaf weerstandsvermogen in de jaarrekening en begroting komt dit onderwerp jaarlijks terug. Hier worden de grootste/belangrijkste risico's boven de € 250.000 bepaald en vermeld.

Om de bepaling van de risico's ten behoeve van het weerstandsvermogen van de gemeente Aalten uit te voeren, is het van belang dat voor elk risico een mogelijk schadescenario in kaart gebracht wordt. Met de input van de documentenstudie, de interviews en de teamoverleggen zijn scenario's opgesteld voor de weerstandsvermogenrisico's. Bijvoorbeeld openeindregelingen, garanties, vergunningverlening- of handhavingsfouten, negatieve marktontwikkelingen, budgetoverschrijdingen en investeringen. De impact van alle individuele risico's wordt bepaald, maar ook van alle risicoscenario's gezamenlijk. Zo kan een uitspraak worden gedaan over de gemiddelde verwachte schade en ook van de verwachte schadelast in een extreem slecht schadejaar (bijvoorbeeld één keer in de 25 jaar of één keer in de 100 jaar). De uitkomsten van de totale verwachte schadeomvang worden gegeven bij verschillende zekerheidsniveaus. Uit de markt komt naar voren dat overheidsgerelateerde of overheidsinstanties vaak kiezen voor een zekerheidspercentage van 90 %. Bij dit zekerheidsniveau van is de aan te houden reserve voor de gemeente Aalten € 6 miljoen (peildatum 2023).

Dit betreft dan alleen de grotere risico's boven de € 250.000. Daaronder gaan we ervan uit dat het in de normale exploitatie opgevangen wordt. Dit alles houdt in dat als de gemeente Aalten dit bedrag als reserve op haar balans aanhoudt zij in 90 van de 100 jaar voldoende reserves heeft om de schades op te vangen.

Er wordt in december 2023 een nieuwe nota weerstandsvermogen en risico's vastgesteld. Daarin werken we voortaan met een vast risicobedrag van vier miljoen euro met een opslagfactor van 1.5. Totaal is dat zes miljoen euro met een bandbreedte van één miljoen euro.

Reserves

Stand reserves per 31 december 2023 zoals opgenomen in de begroting 2024

	Saldo 01-01-2023	toevoeging 2023	onttrekking 2023	Mutaties 2023	Saldo 31-12-2023
Algemene Reserve	15.227.866	1.778.180	5.383.413	-3.605.233	11.622.632
Nog te bestemmen resultaat	1.378.180		1.378.180	-1.378.180	0
Reserve wegenonderhoud	91.273	390.000	355.334	34.666	125.939
Reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.201.405	160.000	201.790	-41.790	1.159.615
Reserve huisvesting onderwijshuisvesting	4.720.632	130.000	328.779	-198.779	4.521.853
Reserve Inkoop zorg	1.303.620	0	0	0	1.303.620
Reserve Bodemsanering	24.617	0	0	0	24.617
Reserve Overlopende posten	1.449.850	70.000	1.519.850	-1.449.850	0
Reserve formatie en organisatie	392.449	0	187.322	-187.322	205.127
	25.789.891	2.528.180	9.354.668	-6.826.488	18.963.403

Algemene Reserve
De algemene reserve is een reserve waaraan geen specifieke bestemming is gegeven. Dit is de buffer om financiële tegenvallers op te vangen, of eenmalige investeringen te doen. Volgens het raadsbesluit van 4 juli 2023 is het overschot over het jaar 2022 toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Reserve Risico's
Deze is nieuw. In de nota weerstandsvermogen is voorgesteld om een bedrag van zes miljoen euro af te zonderen van de algemene reserve.

Reserve Wegenonderhoud
Het saldo is gerelateerd aan de onderliggende onderhoudsplannen. Jaarlijks wordt deze reserve met € 390.000 gevoed.

Reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen
Het saldo is gerelateerd aan de onderliggende onderhoudsplannen. Jaarlijks wordt deze reserve met € 160.000 gevoed.

Reserve Huisvesting onderwijs
Deze reserve is gekoppeld aan het Integraal Huisvestingsplan 2023-2039 welke in de raad van 26 september 2023 vastgesteld is. De reserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten voor toekomstige investeringen, voor de verduurzaming van de diverse schoolgebouwen en voor de kosten van de tijdelijke unit bij CBS De Höve. In 2024 bedraagt de voeding € 150.000 en in 2025 € 110.000. In de begroting van 2024 is al een bedrag voor de Triangel apart gezet.

Reserve Inkoop Zorg
Per 1 juli 2022 is gestart met de nieuwe, resultaatgerichte werkwijze voor Jeugdhulp en WMO. Omdat het financiële gevolg van deze nieuwe regeling, de openeindregelingen en verschuivingen naar zwaardere zorg financieel niet te overzien waren, is middels de bestemming van het rekeningresultaat 2021 de reserve ingesteld en gevoed met € 1 miljoen zodat in de komende jaren overschotten toegevoegd of tekorten gedekt kunnen worden. De bedoeling is dat deze reserve een tijdelijk karakter heeft. Voor de begroting 2024 zijn de budgetten ook onzeker, daarom is er ook nog een extra risico ingeschat voor het weerstandsvermogen. De vraag is dan natuurlijk of deze twee naast elkaar moeten blijven bestaan? Nee beter van niet. Maar gezien het feit dat de eerste inkoopperiode nog definitief afgerekend moet worden, laten we deze reserve voorlopig nog even in stand.

Reserve Bodemsanering
De reserve is bedoeld om kosten van saneringen te kunnen opvangen. Eerder was dat voor de Japanse duizendknoop, de revitalisering van het industrieterrein Dinxperlo en de sanering aan de Nijverheidsweg.
Het bedrag van deze reserve is dermate, dat het momenteel niets toevoegt. Ook zijn er geen jaarlijkse dotaties meer. We stellen daarom voor om deze reserve op te heffen. De kosten van mogelijke saneringen worden meegenomen in de risicoanalyse. Op het moment dat er daadwerkelijk een sanering plaats gaat vinden, nemen we de benodigde budgetten op in de begroting.
Het resterende saldo ad € 24.617 voegen we toe aan de Algemene Reserve.

Reserve Formatie en organisatie
De reserve heeft het karakter van een schommelfonds. De normale mutaties op de personeelsbudgetten verlopen via deze reserve. Uit dit saldo moeten ook de toekomstige verplichtingen worden gedekt.

Reserve Overlopende posten
Om schommelingen in het rekeningresultaat te voorkomen is deze reserve ingesteld. Overschotten op budgetten die ontstaan doordat werkzaamheden in een volgend boekjaar worden uitgevoerd, worden niet meer doorgeschoven maar gestort in de reserve en vallen in een volgend boekjaar vrij om dan wel besteed te worden.

Het verwachte meerjarige overzicht van de reserves ziet er na de verwerking van de voorstellen als volgt uit:

	Saldo 01-01-2023	Mutaties 2023 door middel van reeds genomen raadsbesluiten	Mutaties als gevolg van deze nota	Saldo 31-12-2023	Mutaties 2024	Saldo 31-12-2024	Mutaties 2025	Saldo 31-12-2025	Mutaties 2026	Saldo 31-12-2026	Mutaties 2027	Saldo 31-12-2027
Algemene Reserve	15.227.866	-3.605.233	-5.975.383	5.647.249	7.000	5.654.249	788.000	6.442.249	-3.746.000	2.696.249	-4.855.000	-2.158.751
Nog te bestemmen resultaat	1.378.180	-1.378.180		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Risico's			6.000.000	6.000.000		6.000.000		6.000.000		6.000.000	0	6.000.000
Reserve Wegenonderhoud	91.273	34.666		125.939	15.000	140.939	65.000	205.939	65.000	270.939	65.000	335.939
Reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.201.405	-41.790		1.159.615	-148.816	1.010.799	-292.611	718.188	16.390	734.578	-154.597	579.981
Reserve Huisvesting onderwijs	4.720.632	-198.779		4.521.853	125.000	4.646.853	-5.000	4.641.853	15.000	4.656.853	85.000	4.741.853
Reserve Inkoop zorg	1.303.620			1.303.620		1.303.620		1.303.620		1.303.620	0	1.303.620
Reserve Bodemsanering	24.617		-24.617	0		0		0		0	0	0
Reserve Formatie en organisatie	392.449	-187.322		205.127	112.369	317.496	45.535	363.031	25.066	388.097	-15.107	372.990
Reserve Overlopende posten	1.449.850	-1.449.850		0								
	25.789.891	-6.826.488	0	18.963.403	110.553	19.073.956	600.924	19.674.880	-3.624.544	16.050.336	-4.874.704	11.175.632

De tekorten uit de meerjarenraming tot en met 2027 en de nieuwgevormde risicoreserve zijn onttrokken aan de algemene reserve. Deze komt daardoor in het laatste jaar in de min en dat kan niet voor een reserve. Maar we gaan ervan uit dat de tekorten voor die tijd opgelost worden, want daar is een algemene reserve structureel niet voor bedoeld. Bovendien moet een begroting zeker voor een komend jaar altijd sluitend zijn, dan wel in de jaren daarop opgelost worden.

Voor een specificatie van het verloop van de Algemene Reserve verwijzen we naar bijlage 1.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn onderdeel van het vreemd vermogen en is dus geen eigen vermogen. Een toename van de voorzieningen betekent dus een lagere solvabiliteit, in dezelfde orde als geldleningen. Solvabiliteit is het vermogen van een organisatie om investeringen met eigen middelen te financieren.

Een toelichting bij de voorzieningen is van belang om inzicht te krijgen welke bedragen in de lopende exploitatie als lasten zijn genomen om aan toekomstige verplichtingen te voldoen en welke verplichtingen zijn afgehandeld. Het is niet ongebruikelijk dat veel van deze risico's al eerder onderkend zijn bij het opstellen van de paragraaf risicobeheersing en weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt aangegeven welke risico's de gemeente loopt bij het uitvoeren van de doelstellingen en wat de financiële gevolgen zijn.

Het verschil tussen de paragraaf weerstandsvermogen en de voorzieningen is dat in het laatste geval een risico redelijkerwijs financieel in te schatten is en een hoge mate van waarschijnlijkheid heeft.

Voorzieningen worden gevormd wanneer de volgende situaties zich voordoen:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.
- Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen vanuit de EU en overheid.

De verplichtingen hangen samen met gebeurtenissen of situaties in of voor het lopende jaar, die kosten met zich meebrengen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verplichtingen personeel.

De voorziening dubieuze debiteuren wordt rechtstreeks in mindering gebracht op de vordering aan de debetzijde van de balans. Het is in die zin geen voorziening die volgens de regels wordt opgenomen in het overzicht.

De voorzieningen worden onderverdeeld in voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en voorzieningen voor middelen van derden verkregen, waarvan de bestemming gebonden is. Een specificatie hiervan is hieronder weergegeven.

	Saldo 01-01-2023	**geschatte mutaties 2023**	**Saldo 31-12-2023**
Voorziening wachtgeld oud personeel	187.627	-77.038	110.589
Voorziening verlofsparen	192.863	0	192.863
Voorziening pensioen	4.038.324	62.836	4.101.160
Voorziening afval	316.890	-197.385	119.505
Voorziening riolering	1.169.962	31.354	1.201.316
	5.905.666	-180.233	5.725.433

Voorzieningen voor verplichtingen

Voorziening Wachtgeld oud personeelsleden
De voorziening is bedoeld om de lasten van de niet-actieven op te vangen.

Voorziening APPA (pensioen wethouders)
Op grond van actuariële berekeningen wordt de voorziening voor de pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders jaarlijks op peil gebracht. De rente die wordt toegevoegd is gelijk aan de rekenrente van de actuariële berekening. Uiteraard wordt bij de wethouders hiervoor premie ingehouden.

Voorziening Verlofsparen
Met ingang van 1 januari 2022 kunnen medewerkers deelnemen aan verlofsparen. Medewerkers kunnen uren sparen en gespaarde uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en deze uren verjaren niet. Aangezien hier sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en afbouw kennen, moet hiervoor een voorziening worden gevormd. Er is nog geen zicht op de mutatie van 2023.

Voorzieningen voor middelen van derden met gebonden bestemming

Voorziening Afval
De kosten van afval verlopen budgettair neutraal en het overschot of tekort wordt verrekend met de voorziening.

Voorziening Riolering
De lasten en baten met betrekking tot riolering verlopen budgettair neutraal in de begroting. Op werkelijke basis wordt het tekort of overschot geëgaliseerd met een onttrekking of toevoeging aan de voorziening.

Het verwachte meerjarige overzicht van de voorzieningen ziet er als volgt uit:

	Saldo 01-01-2023	geschatte mutaties 2023	Saldo 31-12-2023	geschatte mutaties 2024	Saldo 31-12-2024	geschatte mutaties 2025	Saldo 31-12-2025	geschatte mutaties 2026	Saldo 31-12-2026	geschatte mutaties 2027	Saldo 31-12-2027
Voorziening wachtgeld oud personeel	187.627	-77.038	110.589	-78.063	32.526	-32.526	0		0		0
Voorziening verlofsparen	192.863	0	192.863		192.863		192.863		192.863		192.863
Voorziening pensioen	4.038.324	62.836	4.101.160	-183.264	3.917.896	-183.264	3.734.632	-183.264	3.551.368	-183.264	3.368.104
Voorziening afval	316.890	-197.385	119.505	-119.505	0		0		0		0
Voorziening riolering	1.169.962	31.354	1.201.316	-183.160	1.018.156	-231.312	786.844	-260.425	526.419	-276.380	250.039
	5.905.666	-180.233	5.725.433	-563.992	5.161.441	-447.102	4.714.339	-443.689	4.270.650	-459.644	3.811.006

Beslispunten raad

1. Reserve Risico's instellen en voeden met € 6.000.000 door dit bedrag te onttrekken aan de Algemene Reserve;
2. De reserve Bodemsanering per 31 december 2023 opheffen en het saldo overhevelen naar de Algemene Reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Aalten d.d. 19 december 2023.

Bronnen

Gemeentewet

Artikel 212
1. De raad stelt bij verordening de uitgangspunten voor het financiële beleid en ook voor het financiele beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vast. Deze verordening waarborgt dat aan de eisen van rechtmatigheid, verantwoording en controle wordt voldaan.
2. De verordening bevat in ieder geval:
   a. regels voor waardering en afschrijving van activa;
   b. grondslagen voor de berekening van de door het gemeentebestuur in rekening te brengen prijzen en van tarieven voor rechten als bedoeld in artikel 229b, en ook, voor zover deze wordt geheven, voor de heffing bedoeld in artikel 15.33 van de Wet milieubeheer;
   c. regels over de algemene doelstellingen en de te hanteren richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie.

Financiële verordening 212 van de gemeente Aalten

Artikel 16. Reserves en voorzieningen
1. Er vindt geen toerekening van rente over de reserves en voorzieningen plaats.

2. Burgemeester en wethouders bieden de raad eens in de vijf jaar een nota reserves en voorzieningen aan. Deze nota wordt door de raad vastgesteld en behandelt in ieder geval:

   a. de vorming en besteding van reserves met een toelichting;

   b. de vorming en besteding van voorzieningen met een toelichting, en

   c. bij welke specifiek benoemde taakvelden het verschil tussen het geraamde saldo van baten en lasten en het gerealiseerde saldo van baten en lasten mogen worden verrekend met een daartoe in het leven geroepen reserve.

3. Bij een voorstel voor de instelling van een bestemmingsreserve voor een investering wordt aangegeven:

   a. het specifieke doel;

   b. het bestedingsplan;

   c. de voeding;

   d. eventueel de maximale hoogte;

   e. eventueel de maximale looptijd

4. Als een bestemmingsreserve voor een investeringsvoornemen binnen de aangegeven maximale looptijd niet heeft geleid tot een investering, valt de bestemmingsreserve vrij en wordt deze aan de algemene reserve toegevoegd.

5. De reserves worden jaarlijks bij zowel de begroting als de jaarrekening getoetst en de onderliggende bestedingsplannen worden hierbij geactualiseerd.

Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV)

Artikel 42
1. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening.
2. Het in het eerste lid bedoelde resultaat wordt afzonderlijk opgenomen als onderdeel van het eigen vermogen.

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
   a. de algemene reserve;
   b. de bestemmingsreserves.
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
   a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
   b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
   c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
   d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven als bedoeld in artikel 35, eerste lid, onder b (*Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven*).
2. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b (*de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren*).
3. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 45

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan.

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.
2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
   a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
   b. de toevoegingen of onttrekkingen uit hoofde van het voorgaande boekjaar;
   c. de toevoegingen of onttrekkingen bij het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening;
   d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
   e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 55

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van de voorzieningen, bedoeld in artikel 44 en de wijzigingen daarin toegelicht.
2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
   a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
   b. de toevoegingen;
   c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;
   d. de aanwendingen;
   e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Bijlage 1, Verloop Algemene Reserve

Stand 1 januari 2023			**15.227.865**
Rekeningsaldo 2022			1.378.180
Mutaties primitieve begroting 2023			
P1: Leader; periode 2023-2026	-483.500		
P1: Bijdrage aan gemeenschapshuizen	-250.000		
P3: Versteviging Algemene Reserve	400.000		
		-333.500	
Mutaties najaarsnota 2022			
P1: Kattenberg/Höfkes	-35.000		
P1: Centrumvisie Dinxperlo	-175.000		
P2: Maatwerkregeling ondersteuning sociaal maatschappelijke organisaties	-600.000		
P2: Naoberfonds, doorgeschoven naar 2023	-86.491		
P2: Regiodeal, doorgeschoven naar 2023	-149.099		
P2: Leader, doorgeschoven naar 2023	-56.391		
		-1.101.981	
Mutaties voorjaarsnota 2023			
P1: Maatregelen Nabo (niet actief beveiligde overweg)	-46.754		
P1: Bekendijk Zuid	-19.000		
P1: Structuurversterking kernen	-64.935		
P1: Centrumvisie Dinxperlo	-45.627		
P2: Oekraïne	-136.087		
P2: Energietoeslag	-852.364		
P2: Regiodeal, doorgeschoven naar 2023 (incl Kattenberg/Höfkes)	-143.573		
P2: Leader, doorgeschoven naar 2023	-48.592		
		-1.356.932	
Mutaties nota reserves en voorzieningen 2023			
Opheffen reserve Bodemsanering	24.617		
Instellen reserve Risico's	-6.000.000		
		-5.975.383	
			-8.767.796
Beoogd tekort 2023			-2.191.000
Verwachte stand 31 december 2023			**5.647.249**
Mutaties besloten in primitieve begroting 2024			
Verwacht overschot 2024			7.000
Verwachte stand 31 december 2024			**5.654.249**
Mutaties besloten in primitieve begroting 2024			
Verwacht overschot 2025			788.000
Verwachte stand 31 december 2025			**6.442.249**
Mutaties besloten in primitieve begroting 2024			
Verwacht tekort 2026			-3.746.000
Verwachte stand 31 december 2026			**2.696.249**
Mutaties besloten in primitieve begroting 2024			
Verwacht tekort 2027			-4.855.000
Verwachte stand 31 december 2027			**-2.158.751**

De verwachte tekorten zoals gepresenteerd in de meerjarenbegroting 2024 zijn verwerkt in dit overzicht. Dit is geen reëel scenario omdat we jaarlijks een sluitende begroting moeten presenteren. De onttrekkingen in de meerjarenschijven 2026 en 2027 wijzigen dus zeker nog en daardoor staan er geen negatieve reserves op de balans.